

1

Nisan
1968

50 Kuruş

Yıl: 1 Sayı: 17

İstanbul

TEKSTİL

işçisinin sesi

Sahibi :
Rıza GÜVEN
—İstanbul Tekstil
sendikası adına—

Yazı İşleri Müdürü:
Bahir ERSOY

ADRES: Cağaloğlu, Sıhhiye Apt.
Kat 3 İstanbul Telefon 27 67 82
Dizgi: Meydan Gazetecilik ve
Neşriyat Limited Şirketi
Baskı: Çetin Basımevi

**işçiler
işkenceye
son verdi**

İş Kanunu

Madde 16 — Süresi belirli olsun ve ya olmasın sürekli hizmet akitlerinde işçi aşağıda yazılı hallerde dilerse akdi sürenin bitiminden önce veya bildirim önelini beklemeden feshedebilir.

Toplu Sözleşme

Madde 31 — ÜCRETLERİN TEDİYESİ:

Her haftanın avansı, işçilerin çalıştıkları 40 saatlik brüt ücret tutarı olarak müteakip Pazartesi günü ödenir. Bakiye ücret ve primler müteakip ayın 15 de verilir. Avans ve tediyelelerin yukarıda tesbit edilen günlerde ve iş saatleri içinde verilmesi şarttır. Bu gecikme her halde bir günü geçemez. Tediye günlerinin tatile rastlaması halinde tediye, tatilden önceki iş günü yapılır.

**iş kanunu
ve toplu
sözleşme
ne diyor ?**

125 işçinin örnek direnişi

BASUYAZI

**Anayasamız
Angaryayı ve
işkenceyi**

YEDİKULE, Havagazi sokak 9/17 adresindeki Gabriyel Gavriyelolu Mensucat Fabrikasında çalışan 200 işçiden 125'i, işverenin ücretlerini ödememekte ısrar etmesi üzerine; iş aktini feshetmişlerdir.

Şimdiye kadar ülkemizde yapılan en büyük iş akdi feshine yolaçan olayların gelişmesi şöyledir:

Bilindiği gibi; Gabriyel Gavriyelolu Mensucat fabrikası, Toplu Sözleşme müzakereleri sırasında çıkan anlaşmazlık yüzünden 3 Temmuz 1967 tarihinden 25

yasaklamıştır

RIZA GÜVEN
Genel Başkan

İşçilere angarya yaptıran ve işkence eden işveren hi-maye görmemelidir.

Kanunlara saygısızlığı ve toplum düzenini bozuculuğu ile ün yapmış Yedikule Mensucat Fabrikası işvereni Gabriyel Gavriyeloğlu işçilerin sokağa dökülmesine ve bir yaranın yeniden kanamasına yine sebep oldu. 3 Temmuz 1967 de başlayıp, 85 gün sürdükten sonra Sendikanın şartlarını kabul ederek Toplu İş Sözleşmesini imzalayan işveren ogünden bugüne kadar işçilere işkence etmektedir. Toplu Sözleşmenin bir çok hükümlerini uygulamadıkdan başka, her hafta Pazartesi günü avans ve her ayın 15'nde kat'i tediye yapmayı kabul eden işveren hiç bir ödemeyi zamanında yapmamıştır.

BÖLGE Çalışma Müdürlüğüne ve Cumhuriyet Savcılığına bu konuda yapılan müteaddit müracaatlara rağmen aylardan beri işveren hakkında âmme dâvası dahi açılmamıştır.

Son olarak 15 Mart 1968 günü ödenmesi gereken Şubat ayı ücretleri ile, 18 Mart 1968 günü ödenmesi gereken Mart ayı haftalıkları ayın 20'si olduğu halde ödenmeyince işçiler haklı olarak huzursuzlanmış ve işvereni sıkıştırmaya başlamışlardır. O gün saat 17'de paralarını getireceğiz, bekleyin diye işyerini terkeden işveren vekili Bella Gavriyeloğlu saat 20'ye kadar işçileri işyerinde beklettikten başka işçiler fabrikamızı terketmiyolar, yakacaklar, yıkacaklar diye polise şikâyetle bulunmuştur.

Derhal işyerine gönderilen bir otobüs dolusu Toplum Polisi işçilerle yaptığı görüşmede işverenin tertip yaptığını anlamıştır. Polisin dağılması için yaptığı bütün ricalara rağmen dağılmak istemeyen işçiler sendikacıların yaptıkları görüşmeden sonra sessizce dağılarak evlerine gitmişlerdir.

BU işkenceye bir son verilmesini kararlaştıran işçiler, İş Kanununun 16. maddesine istinaden iş akitlerin haklı sebebe müsteniden feshetmek üzere ertesini günü saat 8'de işverene yazılı müracaat yapmak istemişlerse de, işveren bunları alımyarak Noterden gönderilmesini söylemiş ve böylece işçileri işyerini terkettirerek kanunsuz grev durumuna sokmak istemiştir.

İstifalarını almadıkça işyerinden ayrılmayan işçileri polise şikâyet ettikten başka işyerine getirdiği Noter vasıtasıyla kanunsuz grev yaptıklarını tesbit ettirmeğe çalışmıştır. Sendikanın müdahalesi üzerine

(Devamı 3. sayfada)

Rıza GÜVEN
Genel Başkan

Lütfen Beyler Biraz insaf

BİR insan ya sendikacıdır, ya değildir. Şayet gerçek bir sendikacı ise, hiç bir ard niyet gütmeksizin işçiye hizmet eden bir sendikaya (üyeyi olsun olmasın) her türlü yardımı yapmalı. Hattâ o Sendikayı yöneten idareciler zaaf gösteren kişiler olsa bile, temsil ettiği kitlenin ezilmemesi için her tür lü maddî ve manevî fedakârlığı göstermelidir.

Sizlere anlatmak istediğim mevzu, Tüm Gıda İş'in Tekel'de yapacağı grevi ve Türk-İş'in üyelerine gönderdiği bildiriye dayanmaktadır. Tanıdığım kadarı ile Zeki Gedik'in liderliğinde yönetilen Tüm Gıda İş'in, macera için grev yapacak nitelikte bir Sendika olmadığıdır. Grev kararını verirken Yöneticilerin enine boyuna bu mevzu tartışıp karar verdikleri kanısındayım. Fakat yine de tahmin etmekteyim ki, bu kararı verirken Türk - İş adı ile anılan konfederasyonun bir grev kırıcı olarak karşularına çıkacağını hesaplamamış veya bu kadarını yapamazlar diye düşünmüşlerdir. Halbuki Türk-İş yöneticileri her mevzuda olduğu gibi bu mevzuda da adam

(Devamı 3. sayfada)

Eylül 1967 tarihine kadar 83 günlük grev sırasında kapalı kalmıştı. 25 Eylül 1967 tarihinde; 247 işçi adına toplu sözleşme yapma yetkisine sahip İstanbul Tekstil Sendikası ile, işçilerin şartlarına uygun Toplu Sözleşme imzalayan Gabriyel Gavriyeloğlu Mensucat Fabrikası, işçi ücretlerini de ima bir hafta, on beş gün geç ödemeyi adet haline getirmiştir. Adı geçen fabrika, adet halini alan bu geç ödemeler yüzünden, Toplu Sözleşmede taraf olan Tekstil Sendikası ile adli merciler ve Bölge Çalışma Müdürlüğüne çeşitli defalar ikaz edilmiş, son olarak ücret ödemelerindeki gecikme yüzünden çıkan uyuşmazlık Özel Hakeme götürülmüş ve Özel Hakem Kurulu da Tekstil Sendikasının haklılığına ve ücretlerin zamanında ödenmesine dikkat edilmesine karar vermiştir.

ŞUBAT 1968 ayı ücret bakiyelerini kendisine tanınan son mehil gereğince 15 Mart 1968 akşamına kadar, Mart ikinci hafta ücretlerini de engeç 18 Mart 1968 gününe kadar ödemesi gereken işveren, ödemeyi 20 Mart 1968 akşamına

(Devamı 3. sayfada)

Gabriel Gavriyeloğlu fabrikasındaki olaylar Sendika Genel Yönetim Kurulunca derhal ele alınmıştır. Resimde yönetim kurulu toplantı halinde görülüyor. (Foto: TEKSTİL — Özel)

MEHİR

BİR RÜYA, BİR HOCA VE BİR RİCA

● Sayfa 3 de

**DOSTLARLA
DERTLEŞME**

*Demir-İs
Ceyhan*

HOROZDAN KORKAN OGLAN

● Sayfa 2 de

Mahkeme Kapısı

Abdullah SERT

HALKIMIZIN mahkemeler için kullandığı, Osmanlı devrinden gelen bir deyim vardır: «Allah mahkeme kapısına düşürmesin..»

Bu deyim halk biraz ezilmişliğin, biraz korkunun verdiği etkiyle kullanılır. Oysaki mahkeme halkın sırtını hakkı için dayayacağı, sığınacağı yer olsun diye kurulmuştur.

Kurtuluş savaşından sonra kurulan Türkiye Cumhuriyetinde, yapılan devrimlerin en önemlisi laik kanunlarla yönetilen bir hukuk devleti yaratmak olmuştur. Bu kanunların uygulayıcısı Cumhuriyet yargıçları da kısa sürede Batılı anlamda adalet dağıtmağa başlamışlardır. Ne varki Türkiye'de, oldum

DOSTLARLA
DERTLEŞMEDemir-tas
Ceyhan,Horozdan Korkan
oğlan !...

GEÇENLERDE, arabası, apartmanı, yazlık - kışlık evleri olan bir zengin işadamı anlatıyordu. Bir takım iş dolapları için, bir Belçikalı işadamını yurdu-muza davet etmiş. Belçikalı gelmiş. Birlikte şehri do-laşmışlar. Önce fabrikatörlerin, tüccarların, komisyon-cuların oturdukları, yolları gücür gücür asfaltlanmış ma-halleleri gezmişler, ardından Taşlıtarla, Zeytinburnu, Eyüp'ü görmüşler. Sonunda da Boğaz'da, lüks bir ga-zinoda masalar donatılmış. Karidesiyle, istakozuyla, buzlu viskisiyle, buzlu rakısıyla. Pazarlık başlamış. Pazarlık başlamadan da, Belçikalı bir soru sormuş göz-lerini iri iri açarak.

— Vallahi, demiş, cesaretinize hayranım. Kork-madan nasıl yaşıyorsunuz bu şehirde? Baksanıza, şeh-rinizi çepeçevre gecekondular sarmış. Siz burada bir bir türlü lüks içinde yaşarken, o sefalette sürünenler, sizleri görmüyorlar mı sanıyorsunuz? Bir gece, mahal-lelerinizi bassalar da, sizleri kıtır kıtır boğazlasalar, ba-ğırarak zaman bulamazsınız.

«ÇIKARIN EMEKÇİLERİ ŞEHİRDEN...»

BU saygıdeğer (!) Avrupalı korkmuş, korkmuş da üstelik buradaki ortaklarına akıl veriyor. Bunlar diyor, işçileri, fakirleri, emekçileri gösteriyor, bunlar sizi bir gün öldürürler diyor. Bunların şehirlere gel-melerine müsaade etmeyin diyor. Tabii, kendileri bu işleri halletmişler, canlarını emniyet altına almışlar yüz yıl önce. Emekçileri, kendi oturdukları mahallelere sokmuyorlar. Sosyal mesken adı altında mahalleler kurmuşlar emekçiler için ve o mahallelerle kendi ma-halleleri arasına engeller koymuşlar. Ya büyük orman-lar yapmışlar, parklar yapmışlar, ya surî göller kur-muşlar, böylece onları tecrit etmişler şehirlerden. Son-ra da Agop'un kazı gibi, gözden irak, yutuyorlar elle-rine geçeni. Emekçilerin hakkını, Agop'un kazı gibi yutuyorlar. Türkiye'ye de gelmiş, akıl veriyor utan-madan.

Ulül emre itaat

BATI altına koşuyor. Dolar tehlikede. Amerika Bir-leşik Devletleri ciddi ekonomik tedbirler arife-sinde. Şimdi büyük bir krizden korkuyoruz. «Altın rezervimizin bulunuşu bizim için teminattır. En-etkiliyeceği tartışmaları yapılıyor. İktisatçılarımız iki-ye ayrılmışlar. Etkiliyeceğini söyleyenlerin yanında paramızın değerinde yeni bir ayarlamamızın memleke-timize fayda sağlayacağını ısrarla savunanlar da var. «Altın rezervimizin bulunuşu bizim için teminattır. En-dişeye lüzum yok» diyenler ümidlendiriyor insanı. A-den gelmiyor. Her sıkıştığımız zaman dolara el açtı-ma iktisadî gücümüzü düşününce endişelenmemek el-gümüz unutuluyor sanki. Farzî muhal dolar devalüe e-dilse, bugün 920 krş. olan bir dolar bizim paramızla 460 kuruşa düşse. O seviyeyi muhafazaya ekonomik gü-cümüzün yetmeyeceği korkusu içimizde.

Maliyecilerimiz, böyle menfi dış etken olmadan bile fiatta istikrar sağlayıcı tedbirler bulamadıkları için hayat pahalılığı durmadan artıyor.

DEVLET İstatistik Enstitüsünün (Kasım - Aralık) aylarına atı istatistik bültenine göre 11/1966 ayı ile 11/1967 ayları arasında bazı zarurî maddelerdeki fiat farklarına bakalım.

İsmi	11/1966	11/1967	Fark
	krş	krş	krş
Patates	100	117	17
Kurutufasulye	300	357	57
Nohut	277	293	16
Toz şeker	275	325	50
Mutfak tuzu	38	47	9
Koyun eti	1100	1467	367
Siğir eti (kemiksiz)	967	1267	300
Zeytin	633	683	50
Kaşar peyniri	1433	1933	500
Beyaz peynir (Edirne)	833	1133	300

on beş
günde
birBahir
ERSOY

Odun	18	21	3
Gazyığı (litresi)	72	84	12
Elektrik (kw)	24	35	11
Sabun (beyaz kokusuz)	500	533	33

GÖRÜLÜYOR ki kendi normal hayatımızda fiatlar ücretlilerin aylık gelirlerini eritmek için taarruza geç-miş zaman zaman sür'atlenen ağır ve emin tempo ile ilerliyor. Bilhassa işçilerin toplu sözleşmelerle aldıkları yok olup gidiyor.

Bir de para devalüasyonu gelip çatarsa çok bü-yük tehlikeler yaratabilir. Bilhassa üçüncü dönem toplu sözleşmenin arifesinde sendikacıların dikkatleri bir devalüasyon ihtimali üstünde durmalı. Hatta enflâs-yonu uzaklarda görerek ilgilileri uyanık tutucu tepkile-ri herhalde vaktini geçirmeden göstermek yerinde olur. Sayın Başbakanın «Fiat yükselişlerinin ekonominin sağlamlığını göstereceğine dair kanaat taşıdığı hatırla-nınca baskı gruplarının çok vazifeleri olduğu anlaşılır.

Artık, (Ulül emre itaat..) değil, millî ve insanî mantığın, iktisad kanunlarına uygun, herkesin kazancı ile mütenasip külfetlere omuz vermeyi sağlayacak tav-siyelerine itaat ruhu yerleşmelidir.

Zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapacak bir sistemin millî felâketin dâvetçisi olduğunu herkes

Bir grevin hikâyesi

Vali "Sendikacılar memleket
sever insanlar,, diyor

TÜRKİYEDEKİ bu efendiler şimdilerde, başka tür-
lü mü çalışıyorlar sanki? Bu yabancı akıldanele-
rinin söylediklerini, kaç yıldır harfiyen yerine getir-
meye çalışmıyorlar mı ki sanki? Lâf... Hem de nasıl
çalışıyorlar. Sosyal konut lâfını, olduğu gibi aldılar,
getirdiler politika lügatine yerleştirdiler. Gün gecmi-
yor ki, bu sermaye çevrelerinin adamı İmar ve İskân
Bakanının, Çalışma Bakanının ağzından bu sosyal ko-
nut lâfını duymayalım. Evsiz vatandaşı ev sahibi ya-
pacamız, işçilere ev vereceğiz gibi yavelerle, meseleyi
allayıp pullayıp gözden saklamaya çalışıyorlar. Me-
sele, akıl babalarının anlattığı şekilde, emekçileri şe-
hirden tecrit etmek meselesi. Ya mevcut gecekondu-
lara hapsedmeye çalışıyorlar, ya da sosyal konut yaptık
diyerek kör itin öldüğü yerlerde, şehirden fersah fersah
uzakta mahalleler kurup, emekçileri şehirden uzaklaş-
tırmaya çalışıyorlar. Çalışınlar bakalım...

BU OĞLANLAR HOROZDAN KORKUYORLAR ARTIK...

AMA artık eski çamlar bardak olmak üzere. Farkın-
dayız oynanan oyunların. Meselenin kökünü öğ-
renmek üzereyiz. Baksanıza, nasıl direniyoruz karşı-
larında artık. Doğrusu sizlerin o güçlü direnişinizi, ga-
zetelerden öğrenince, bir mutlu oldum ki, sormayın
gitsin. Yedikule'deki GABRİEL GAVRİYELOĞLU
fabrikasında çalışan dostlar, sizlere söylüyorum, dire-
nişinizi gazetelerden okuyunca, bir mutlu oldum bir
mutlu oldum ki... Hatırlıyorum, geçen yaz neler çek-
tirdi sizlere. Tabii, ölü mevsimdi. Elinde birikmiş stok
vardı. Stok ettiği mal eriyinceye kadar, toplu sözleşme
yapmamak için direndi de direndi herifiçioğlu. Eeee,
şimdi.. N'apacak şimdi bakalım? Anasını görür. 125
şiniz birleşmiş, el ele vermiş iş akitlerinizi fesetmişsiniz.
De bakalım, Gavrioğlu musun, nesin?

Eeee, dostlar, bu direnişinizi gördükçe, suyu kaç-
muş limon gibi pörsüyüveriyorlar adamlar. Elleri ayak-
ları titremeye başlıyor.

Bu oğlanlar artık horozdan korkuyorlar. Boru
mu? Horoz bu. Oğlanlar horozlardan elbette korkarlar
dostlar.. Dayanın...

Hazırlayan:
Fuat Pınarbaşı
Yönetim Kurulu Üyesi

Dilâhare işveren söz ala-
rak tarihi konuşması-
nı yaptı. 'Sendikanın bir
milyona yaklaşık zam iste-
diğini, sonradan 500 bine
inddiğini, bu astronomik ra-
kamlar karşısında anlaşma-
nın mümkün olamayacağını,
dünya iktisadî durumunun
bozuk olduğunu ve netice-
den Türkiye'nin de müessir
olacağını, 1918 den 1928'e
kadar dünya iktisadî sıkın-
tısının bugün de eşğinde
bulduğumuzu, Kosigin'le
Conson'un sulh müzake-
releri için buluşmalarının
neticesi, silâhsızlanmaya doğ-
ru gidileceğini ve harp sa-
nayinin duracağını ve bu-
nun neticesi olarak da bir
milyona yakın insanın işsiz
kalacağı' konuşmasının hız-
nını Vali Bey keserek: 'Bay
Gabriyel, bırakalım şimdi
bunları. Mazi ve gelecek ha-
yali endişeler. Sizlerin top-
lu sözleşme yapmanıza ma-
ni değil. Esasa geçelim.' de-
di ve Rıza Güven'e döne-
rek, 'Son teklifiniz ne idi?'
diye sordu. Rıza Güven 'Uz-
laştırma kurulunun vermiş
olduğu kararlar sözleşmenin
senelik malî portresi 312
bin lira.' diye cevap verdi.
Vali Bey 'Peki. Ben tarafla-
ra bir teklif yapayım. Beş
aşağı beş yukarı bu teklif-
im üzerinde bir anlaşmağa
varırsınız. Senede 290 bin!
Kısa bir sessizlik oldu. Yun-
nus Kara 'Biz Sayın Valimi
zin hatırı için ve bu mese-
leyi burada bitirmek iste-
yen insanlar olarak 250 bi-
ne indik.' Valimiz bu açık-
jestten memnun oldu ve iş-
verene dönerek 'Artık bu iş-
e bitmiş nazarı ile bakabili-
din. İçeride Başbakan, Sar-
riz. Ön anlaşmayı imza et-
yin Süleyman Demirel var.
Tarafların anlaşmış olduğu-
nu kendisine bildireyim. Siz-
leri tebrik etsin.'

Gabriyel: 'Beyefendi.

Şimdi durumum çok vahim.
Bundan evvel vermiş oldu-
ğum 200 bin lirayı da vere-
cek vaziyette değilim. Onun
için ilk teklifimden de vaz-
geçtim.' Vali bey kızarıyor
ve dört defa uzlaşma rica-
sında bulunuyor. Netice
yok. Gabriyel'in 'Efendim,
bankalar krediyi kestiler,
kredi alamıyoruz. Para sıkın-
tısı çekiyorum.' sözüne
Vali 'Ben İstanbul Valisi o-
larak sana söz veriyorum.
Sözleşmeyi imzala, sonra ba-
na gel. Ne müşkülün varsa
halledeceğim.' diye cevap
verdi. Gabriyel, 'Emredin
250 bin lirayı denize ata-
yım. Fakat dünya vaziyet-
leri konuşulmuyor.' Vali
beyin fena halde öfkelen-
diği görülüyor. İşveren tek-
rar Valiye hitaben 'Piyasa-
nın bir haftaya kadar açı-
lacağına dair teminat verin.
Ve Sayın Başvekile gide-
rek, bütün banka kredileri-
nin serbest bırakılacağı te-

minatını getirin, anlaşmayı
imzalayayım.' Gerilen sınır-
lar ve uzun bir sessizlik. Rı-
za Güven: 'Efendim, işveren
madem sözleşme yapmağa
yanışmıyor. İşçilerin taz-
minatlarını vererek işyerini
kapatsın.'

Vali Bey: 'Güzel bir teklif.
Gabriyel: Param olsa söz-
leşmeyi yapardım.'

Vali Bey ayağa kalktı,
bizlere hitaben 'Benim tek-
lifime cevapla bir çırpıda
40 bin lira inerek iyi niyeti-
nizi gösterdiniz. Teşekkür
ederim. Fakat, 250 bin lira-
nın altında bir anlaşma ya-
parsanız, İstanbul Valisi o-
larak beni karşınızda bula-
caksınız. Sonra Gabriyel'e
dönerek 'Sendika yönetici-
leri, memleket sever, efendi
ve hüsnüniyet sahibi insan-
lar. Görülüyor ki, siz onları
bu acaip tutumunuzla greve
itmişsiniz. Siz aynı hüsnüni-
yeti göstermiyorsunuz. Şim-
diye kadar işçiler usulü da-

iresinde hareket etmiş, bu-
günkü tutumunuzdan sonra
ne olacağı belli olmaz. İyi
düşünün, kararınızı bir gün
sonra bana bildirirsiniz.' di-
netice alamadan vilâyetten
yerek toplantıya son verdi.
Saat 12.50 de taraflar bir
ayrılırlarken, işveren Rıza
Güven'e akşam adada buluş-
mak üzere randevu veriyor-
du.

3 Ağustos 1967 Perşembe
Grevin 32.nci Günü:

Kararlaştrdığımız gibi
bugün de Belediye Sarayı
bahçesi ve havuzu temizle-
necek. Sabah saat 9'da ya-
pılan yoklamada hasta ve
izinli olanların haricinde bü-
tün işçilerin geldiği görül-
dü.

Saat 10. İşçiler grup baş-
kanlarıyla birlikte Beledi-
ye otobüslerine binmek ü-
zere yola çıkarıldılar.

— Devamı var —

SENDİKADAN HABERLER

YEDİKULE:

★ Gabriyel Gavriyeoğlu fabrikasında çalışan işçilerin 125 kadarı iş akitlerini feshederek işi bıraktılar. 25 Mart 1968 Pazartesi günü işe giden diğer işçiler çalıştılar, amma bir müddet sonra işveren vekillerinden biri işi paydos ederek işçileri dışarıya çıkardı ve fabrikada işe tatil ettirdi.

İşçi arkadaşlarımız Yedikule Şubemize müracaat ederek durumu anlattılar. Acele çağırılan Noter huzurunda durum tesbit edildi ve işverene bildirildi. Çalışma Müdürlüğü ile diğer makamlara duyuruldu.

BEYOĞLU ŞUBEMİZ:

★ Şubemiz muntikasında bu

lunan ER - AR Hoffman Temizleme Fabrikası ile devam eden Toplu Sözleşme müzakerelerinde Temel ve Sosyal Haklar bölümü bitmiş, önümüzdeki günlerde ücret kısmı da kabul edilerek iyi bir Toplu Sözleşme daha yapılmış olacaktır.

Yine Dolapdere'de kurulu Mı mazo - Sursil Temizleme Fabrikası ile devam eden müzakereler uyumsuzluk ile neticelenmiş 25 Mart günü Bölge Çalışma Müdürlüğünde yapılan Toplantıya işyerinden kimse katılmadığından Sendikamızın grev hakkı doğmuş bulunmaktadır. Kurtuluşta kurulu bulunan Erol Askeroğlu Konfeksiyon A-

tölyesinde çalışan işçilerin büyük bir kısmı Sendikamıza üye olmuşlar ve bu işyeri için Toplu Sözleşme yapılacağı ilân edilmiştir. Karşı Sendikada bu işyerini ilân ettiğinden durum Bölge Çalışma Müdürlüğüne irtikal etmiştir.

BAKIRKÖY ŞUBESİ:

★ İşçinin karşısında hesap vermektan kaçınmak için icat ettikleri delege sistemi ile kongre yapan Teksif Bakırköy Şubasının yeniden seçilen başkanının eski fabrikasında çalışan işçiler Toplu halde Teksiftan istifata etmektedirler. Bu fabrika Bozkurt Mensucat Fab-

rikasıdır, pek yakında bu fabrikayı diğer fabrikalar da izliyeceklerdir.

Muallal oldukları Yargıtayca da tasdik edilmiş olan Teksif İcra Heyeti ve onun uydularını İstanbuldaki Teksif işçileri pek yakında binalarında yalnız bırakacaktır. Sendikamızın normal Genel Kurulunda bir Tüzük değişikliğine lüzum olduğu ve bunun için bir toplantı yapılması için karar alınmıştır. 24 Mart 1968 Pazar günü Şube Başkanlık Divanları ile yapılan toplantıda tasarı son şeklini almıştır. 31 Mart 1968 Pazar günü 10 da Beyazıt Beyaz Saray Rüya Düğün Salonunda Tüzük Tadili kongresi yapılacaktır.

BAŞYAZI

(Baştarafı 1. sayfada)

işveren vekilleri istifaları almağa başlamışlar ve yarısının imzalandıktan sonra işverenin telefon emriyle bundan vazgeçmişlerdir.

Sendika Başkanı İşverene:

15 gündenberi ücret alamayan işçilere bir de Noter masrafı yaptırılmak istemenin insafsızlığın son haddi olduğunu söylemesi üzerine sert münakaşalar başlamıştır. Sonunda işveren İstanbul 11. Noterini çağırarak bir tutanakla 125 işçinin istifasını teslim almıştır.

Şimdi sormak gerekiyor:

Anayasanın 42. maddesi «Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir» Devlet çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, Sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmaya destekler; işsizliği önleyici tedbirleri alır. Angarya yasaktır, demektir. Şimdi bu işverenin yaptıkları angarya değil midir?

Bütün hafta çalıştığı halde hakettiği ücreti ödemeyen işçiye yapılan bu işkende Anayasaya aykırı değil midir? İş akitlerini haklı sebeplerle fesheden 125 işçinin tazminatlarının verilmemesi karşısında kayıtsız kalan devletin yaşama organlarının çıkardığı kanunlar Anayasaya uygun mudur? Ücretlerinizi gönderceğim diye işyerinden kaçıp paydos saatinden son-

125 işçinin örnek direnişi

(Baştarafı 1. sayfada)

kadar sallamış ve 20 Mart 1968 akşamı saat 17 de fabrika sahibinin eşi Bayan Bella Gavriyeoğlu ücret talebinde bulunan işçilere «bekleyin para almağa gidiyorum, ücretlerinizi ödeyeceğiz» diyerek Fabrikadan ayrılmıştır. Geç saatlere kadar boşu boşuna işverenin ücretlerini ödemesini bekleyen işçiler gece vakti işverenin «İşçiler fabrikamı terk etmiyorlar, fabrikayı yakıp yıkabilirler, tedbir alın» gerekçesiyle çağırıldığı Toplum Polisi ile karşılaşmışlardır.

ANAYASA ve İş Kanunu nun açık hükmüne rağmen ücretleri ödenmeyen yalnız emekleriyle geçinmek zorunda olan işçiler artık bir işkence halini alan bu duruma bir son vermek i karar almışlardır. 931 sayı çin iş akitlerini feshetme

(D) fıkrası uyarınca, iş akitlerini fesheden işçiler, istifalarını Sendika ve Noter aracılığı ile işverene bildirmişlerdir. Ücretleri gecikmelere rağmen ödenmeyen ve bunun tabii sonucu olarak işçilerin iş akitlerini feshetmesi ile karşılaşan işveren, ilgililere başvurarak haksız grev ile karşı karşıya bulunduğunu bildirmiştir. 125 işçinin iş akitlerini feshetmesi üzerine içeride kalan 65 işçiye de işveren bu sabah iş vermiyerek kanunsuz lokout yapmıştır.

İŞÇİLERİN haklarını korumakta olan İstanbul Tekstil Sendikası ilgilileri, iş akitlerini fesheden işçilerin haklarını almak üzere dava açmağa karar vermişler Kanunsuz lokout yapan işvereni ilgili makamlara şikâyet etmişlerdir.

İşçilerin işverenden alacaklarını toplamı iki milyon

M E K K İ K

Bir rüya, bir hoca ve bir de rica

Zaman zaman korkulu rüyalar görürüm. İnsanlık halı bu.. Herkesin başına gelir. Sende görüver ne çıkar demeyin.. Vallahi günün şartları içinde sonuncuyu yazmak faydalı:

Camilerden birine gitmişim. Hoca vaaz veriyor. Coştukca coştuk. Resimlerden bahsetti. Dinsizleri anlattı. Nihayet işçilere seslendi. Kulaklarım inanmadım. Hoca çalışma hayatını eleştiriyordu. Sermayeden bahsetti. Sendikaların komünist olduklarını söyledi. İşçilerin sendikalara girmemesini istedi. Sendikacıların sermaye düşmanlıklarını dile getirdi. Bunları dinlerken isyan ettim. Sesim kısıldı. Kimse beni duymuyordu. Kendi kendime «şu din adamı nasıl sendika düşmanı olabilir? Sendikalar memleketimizde sosyal adaleti kurma çabasında. Sosyal adalet dinimizin temel prensiplerinden değil mi? O halde neden böyle düşünüyor?» diye daldım. Birden sermaye gruplarının komünizmle mücadele fonlarını hatırladım. Zannımca Sayın Saray Vekil Mehmet Turgut'da bu fonun teşvikçilerinden. Ama nasıl olur? Cami ile sendikalar karşı karşıya gelirse bundan kimin ve ne faydası olacaktır? Çok şükür Türk'üz ve Elhamdülillah Müslümanız. Biz cami ile okulların müsbet ilmin ve aydın hayatın ışığında el ele vermesinde selâmet ararken bu ne felâket böyle. Kanun. Kanun diye bağırarak birden uyardım. Müthiş terli idim. Kalbim güm güm atıyordu. Yatağa idim. Ne cami vardı, ne cemaat. Hoca da yoktu meydanda. Şükürler olsun hepsi rüya imiş. Ama gerçek şu: Bir takım söylentilerin etkisi ile bu rüyayı görmüş olabilirim.

Diyamet İşleri Başkanlığından rica ediyoruz.

Vaizlere halkı aydınlatıcı, çalışmağa, çalışanın hakkını vermeye, bir kelime ile sosyal adaleti kurmaya ve korumaya yarayıcı hutbeler verdirdinler. Elbirliği ile sömürücünün ve sefaletin başını ezmedikçe müreffeh Türkiye'yi kuramayız. Vatandaşlar arasındaki mü nasebetleri adalet, hak ve insanlık ölçülerine uygun biçimde düzenlemedikçe huzuru getiremeyiz.

ra işçileri 3 saat aç, susuz mahsur bıraktıktan başka, polisi yanılarak işçilerin üzerine salan işveren devletten himaye görmeli midir? Altı aydan beri 931 sayılı yasaya muhalefet ettiği Bölge Çalışma Müdürlüğü ve Cumhuriyet Savcılığınca tesbit edilen bu kanunsuz işverenin cezalandırılması ne zaman göreceğiz?

Her türlü kanunsuzluğa rağmen bu hakim sınıfı ferdi eğer himaye görecekse işçilerin haklarını ödemesi için devletin malî yardım yapmasını Anayasanın 42. maddesine göre istemek hakkımız değildir? Aksi halde Sosyal düzeni bozan bu gibi kanunsuzlara çalışma hakkını tanıyan Devlet Sosyal Devlet olduğunu iddia edebilir mi?

Lütfen beyler biraz insaf

(Baştarafı 1. sayfa)
yemek, kuvvetli sendika ve sendikacıları battal hale getirip saf dışı bırakabilmek için taşıdığı isme ve temsil ettiği kitleye bakmadan, bir utanç vesikası halinde üyelerine bildiri dağıtarak greve yardım etmemelerini bildirmek samimiyetsizliğini gösterecek kadar maksatlı hareket edecek kişiler tarafından yönetilmektedir. Sayın Zeki Gedik'in gazetelere verdiği bültende belirttiği foyalari ve skandalları bir an evvel açıklamasını dürist bir sendikacıdan beklenen bir hareket olarak beklemekteyiz.

Böylece işçiye hizmet için ortaya çıkan fakat kendi çıkar-

larından başka birşey düşünmeyen sendikacılara bir ders olmuş olur. Böl, parçala, grev kır, adam harca, iftiralara gozyum, hükümete yaslanıp işçi haklarını bir kenara koy. Ve böylece saltanatını devam ettir.

Bu bildiri ile Türk - İş bir kere daha işçiye hizmet niteliğini kaybetmiş bir kuruluş olduğunu tescil etmiştir. Bu devri saltanat ilelebet devam etmez. Sayın Zeki Gedik gibi bir kaç sendikacı daha çıkar, dönen dolapları kitleye malederse, hiçbir işçinin yüzüne bakacak halleri kalmaz.

Hüdaverdi TALAY

lı kanununun 16. maddesinin liraya yaklaşmaktadır.

Mahkeme Kapısı

(Baştarafı 1. sayfa)

olması, adalet ağır işlemiştir. Bunun en başta gelen nedeni şüphesiz kadro imkânlarının azlığıdır. Mahkeme kurmak salt yargıç bulmakla bitmiyor, kalem kuruluğu, bina olanakları ve diğer yatırımlar gerekmektedir. Ne varki, adaletin mümkün olduğunca süratli dağıtılması, adaleti zamana kavuşturur. Bu amaca varmak için de Devlet elindeki bütün olanakları kullanmak, yetmiyorsa bulmak ve yaratmak zorundadır. Aksi halde ortaya çıkacak sonuç, halkı adalete karşı kuyuya götürecektir. Adaletin ağır işlemesinin bir başka nedeni de, yapıldığından bu yana el sürülmemiş, Osmanlı terjmlerinin bol - bol kullanıldığı usul yasaları, kuruluş aksaklıklarıdır.

BU ağır işleyen adalet mekanizmasından en büyük zarar gören sınıf emekçi sınıfıdır. Basitinden bir ihbar ve kıdem alacağının dâvası en azından iki seneyi bulmaktadır. İstanbul'da

bulunan dört İş Mahkemesi'nde duruşma erteleme 1eri ortalama üç aylık süreler şeklinde yapılmaktadır. Adli tatil de ertelemelere da iki veya üç duruşma ya eklenince, bir dâvâ için yitmişmekte veya düşmemektedir. Bunun iki celsesi de cevap için, tetkik için mehillerle boş yere gitmektedir.

Diğer yandan iş mahkemeleri artık «ihtisas» mahkemeleri olmuştur. Hukukun süratli gelişimi, onun sahasını genişletmekte, her dalı için uzman hukukçu zedeği uygulamada - yargıç ol runluluğu çıkmaktadır. Biz sun, avukat olsun - hukukçu herşeyi bilmek ve anlamak zorundadır. Oysaki uzmanlaşma olmadıkça herşeyin altından kalkacak bir hukukçu tipi bulmak mümkün değildir. Ama bizde «oldurulmaktadır». Bugün falan mahkemede uzmanlaşmış bir yargıç, şu veya bu nedenle yıllar yılı uğraştığı hukuk dalıyla ilgili olmayan bir başka mahkemeye atanmaktadır. Bunun en güzel

örneği de İstanbul'da son olarak yapılan yargıç değişiklikleridir. İki iş mahkemesi yargıç değiştirilmiş, yerlerine Sulh Hukuk yargıçları atanmışlardır. Şüphesiz bu yeni atanan yargıçlarımız belli bir süre sonra iş hukuku uygulamasını adaletten beklediğimiz şekilde yapacaklardır. Ama zaten işleri çok fazla olan İş Mahkemelerinin dâvaları birkaç duruşma daha ertelenecek, bu erteleme ise en az bir yıllık zaman kaybını gerektirecektir. Bu yeni yargıçların da bir süre sonra değişmeyeceği belli değildir.

halde emekçi, haklı olarak, «Allah mahkeme kapısına düşürmesin!» sözünü bundan böyle de kullanabilecektir. Bu kargaşalık ve ağır işleyen adalet, yine işverenlere fayda sağlamaktadır. İşverenler bu ağırlıktan yararlanarak emekçiye karşı «git dâvâ aç, al hakkını» şeklinde konuşmaktadırlar. Bilmektedirler ki, bir dâvâ en az iki, üç seneye sürecektir ve ödeyecekleri sadece % 5 kanunî faiz olacaktır.

İstanbul gibi, Türkiye'nin sanayii ve işyeri olan bir şehrinde dört tane iş mahkemesiyle adalet dağıtılamaz. Bu, yıllar yılı böyle gitmiş ve gidecek gözükmektedir. Hal böyle iken, iş mahkemelerinin görev sahası da hızla genişlemektedir. Önceleri İş Yasası ve Sendikalar Yasası çerçevesinde görev yapan İş Mahkemelerinin görevi içine 274 ve 275 sayılı Yasaların, ması da sokulmuş, 931 sayılı 854 sayılı Yasa'nın uygulanması fikri işçilerini de kapsama alarak bu görevi daha da genişletmiştir. Bu İş Mahkemesi kendi yete-

na karşılık İstanbul'da dört nekleri içinde göreve devam etmekte ve adaleti ağır da olsa gerçekleştirmek için çaba göstermektedirler. Oysa bugün mevcut işlerin altından kalkma için İstanbul'a en az on tane İş Mahkemesi gereklidir. İhtiyacı karşılayacak sayıda Mahkeme bulunmadığında, kaşınma gözüne bozulan işverenin yol verdiği işçi ise ihbar tazminatını, kıdem tazminatını, yıllık ücretli iznini ve fazla çalışmalarla diğer haklarını 2-3 seneyi bulan bir süreye sonra alabilmekte ve gecikmiş adaletle kuşkuyla bakmaktadır.

Sosyal devlet anlayışı, hakkın kısa sürede, kısa elden verilmesini de öngörür. İşlerine geldikçe Anayasaya sığınanlar, eylemleriyle Anayasa'yı rafa kaldıramamaktadırlar. Bunu emekçi görüyor, bilinçleniyor, olayları yaşayarak, mahkeme kapılarına gidip gelerek «Allah mahkeme kapısına düşürmesin» kahırlanma deyişimiyle bu kez yetineceği de benzemiyor. Emekçi kendi adına Konfederasyon kurup nutuk atan karanfilli ve Amerikan pürolu beylerin kimler olduğunu, ne olduklarını mahkeme kapılarına gidip geldikçe öğreniyor artık. Biliyor ki bu uzayıp giden dâvalar o karanfilli beylerin kendilerini, düzenlerini kurtarma çabaları içinde olmalarından ve ilgisizliklerinden ileri gelmektedir.

Karanfilli, pürolu beyler ne yaparlarsa yapsınlar Türkiye'de halka dönük Anayasa'nın öngördüğü bir sosyal devlet kurulacaktır. O zaman halkın şamarını yiyecek olanlar kolay kolay bellerini doğrultamayacaklardır. Bu da biline...

Anayasa'ya Göre

Bu sütunlarda arkadaşımız Celâl Beyaz'ın Anayasa ile ilgili yazılarını okuyacaksınız. Celâl Beyaz her onbeş günde bir bu köşede Anayasaya göre olması gerekenler ile günlük hayatımızdaki durumu karşılaştıracaktır.

Anayasa Madde 18: (Herkes seyahat Hürriyetine sahiptir.)

Anayasamızın bu maddesini okuyan dokumacı Celâl eşine sorar:

★ Emine, bak Anayasa ne diyor. Biz de bu sene seninle kısıda olsa bir seyahat yaptım. Yıllık ücretli izinimi alınca ver elini Bursa diyelim,

Emine eşi Celâl'e:

★ Çok iyi olur. Mademki Anayasamız herkese seyahat etme hürriyeti tanımıştır, bizde bu hürriyetten faydalanalım. Ancak, bu seyahat bize kaç mal olmaktadır? Birde onu hesap edelim der.

Celâl işin bu tarafını hiç düşünmemiş olduğundan

YAZAN: CELÂL BEYAZ

önce şaşırır, fakat kısa bir tereddütten sonra,

★ Her halde, 15 günlük bir seyahat için 500,— liraya en azından ihtiyaç olacaktır.

Emine Celâl'e:

★ 15 günlük ücretli izin için işveren sana kaç lira verecektir, diye sorar.

Celâl:

★ 30 gün devamlı çalışıyorum, elim 480,— lira geçiyor, bunun yarısı yani 15 günlüğü 240,— lira eder,

Emine bu açık hesap karşısında eşi Celâl'e şunu söyler:

★ Anayasa herkese seyahat hürriyeti getirmiş. Fakat, herkes bu hürriyetini kullanamıyor. Demek ki bu hürriyetten yalnız parası olanlar istifade edebiliyorlar. Demek ki ne zaman ayda 1.000,— lira kazanırsanız o zaman bizde Bursa'ya gider ve Yeşil Bursa'yı görme imkânına sahip oluruz.

HIKAYE

YAZAN: MAX VON DER GRÜN

Maden Kazası

Gece postasının ilk madencileri sabahın yedisine doğru eve dönmeden, bütün şehir felâketi biliyordu. Hemen hemen dakikası dakikasına gecenin üçünde, beşinci tabanda, Sonnenschein tabakasının beşinci doğu bölgesinde yirmi metrelik bir payanda çökmüştü. Sekiz erkek kalmıştı göçük altında. Beşi, üç saat toprak altında kaldıktan sonra yaralı olarak kurtarılmıştı. Öteki üç insanı kurtarmak için çalışmalar saatlerce sürdü. Sonunda, öğleyin bire doğru onlar da bulundu... Ölülerini.

Daha başkaca bir olay pek geçmedi. Bir felâket olmuş, beş kişi kurtarılmış, üç insan ölmüştü; demek, bir kerre daha rastgitmişti işler. Akşam saatlerinde şehirde hâlâ bundan söz edenler, ya başlarına felâket gelenler, ya da bu felâketten bir zarar görenlerdi. Radyo ve televizyon bölge yayınlarında felâket haberini verdi. Dağın ezdiği üç işçi yüzünden fazla heyecanlanmağa değmezdi. Dünyada hergün pek çok değişiklik oluyor, koskoca ülkeler altüst oluyor, şehirler yıkılıyordu. Nehirler yataklarından taşıyor, dağlar ateş ve kükürt püskürüyordu. Böyle olunca, sadece işlerinin kurbanı üç insan için ne diye heyecanlanmalı!

Ruhr bölgesinde böyle haberlere alışılmıştır. Günlük hayatta kömür tozu kadar olağan sayılır.

Saat on iki. Ölüler maden ocağından gün ışığına yolcu edildi. Yönetim kurulu ve işçi temsilcisi, ortaya çıkıveren soruyu, ailelere kim haber götürecektir sorusunu görüşmek üzere, büroda toplandı. Böyle bir habercilikten amirler de, zavallıların dostları da kaçınma yolunu arar. İlk acıların boşanmasına tanıklık etmeği, az önce mutlu bir eve kara haber getirmiş bir kişi olarak suçlu gibi şaşırıp kalmağı, kimse istemezdi, elbette.

Ölümlerden ikisinin evine haber götürecekler çabuk bulundu. Fakat üçüncünün evine götürülecek haber için uzun süre kimse istekli çıkmadı. Bürodakilerin hepsi de bu ziyareten kaçınıyordu. Zira o ailenin üç yılda iki oğlu ocakta ölmüştü ve şimdi en son oğul da, ancak yirmi birindeki oğlan, madencilerin yıkanma evinin arkasındaki ceset odasında boylu boyunca uzatılmıştı.

İşçi temsilcisi Brinkhoff, uyuşuk sessizliğin ortasında birden, ben gideceğim, dedi.

Bu sözleri, boğuk sesle de olsa, kesinlikle söylemiş ve bu görevi üzerinden alacak biri son dakikada

mamalıyım, diye aklından geçirdi. Uwe oynuyor mu, acaba?

Birinkhoff, birisini mi bekliyorsun, diye sordu.

Birisini mi bekliyorum, dedin? Evet. Benim oğlan daha gelmedi. Gece postasında çalışıyordu. Saat iki oldu. Sersem oğlan, çift posta yapıyor olmalı, yine. Bilsen, pek tatlı bir sevgilisi var da, ille bir motosiklet almak istiyor. İşte böyle, bugünkü gençlik. Sen de biliyorsun, uzak uzak gezmelerden pek hoşlanıyorlar. Bahçeyle falan ilgilenmiyorlar. Ama, her zaman da fazladan çalışmak olmaz ya! Ben birşeyler veririm ona, kendi gelirimden?

Brinkhoff, evet öyle, dedi ve bir saate kadar televizyonda başlayacak futbol maçını düşündü.

İhtiyar Haugk, fakat gençler hep kafalarının dikine gitmek isterler tabii, dedi biraz öfkeyle.

İşçi temsilcisi, hangi markayı satın almak istiyor senin oğlan, diye sordu ve motosiklet almak kadar budalalık olmaz, diye içinden geçirdi. Günümüzde motosiklet alan kaldı mı? Dört tekerlek dört tekerlektir ve üstünde bir çatı da bir çatıdır. Uwe bugün oynayacak mı?

Bunu bana sorma, hiç anlamam böyle şeylerden. Bir İtalyan markasıymış. Şu kadarını söyleyim ki, son zamanlarda akşamları, sevgilisiyle oturup katalog ve broşürlerden baş kaldırmıyorlar. Eskiden ahırın olduğu yerde bir garaj yaptı. Pek de güzel yaptı, derim. Hatta bir güzel kâğıtladı da, parça kâğıtlarla. Garaj biraz alacalı bulacalı oldu, ama hiç fena değil. Bugünün gençlerinde ne yaman fikirler var!

Haugk, memnunlukla gülümsedi.

Brinkhoff, böyle gevezeliği bırakmazsam şehirlerarası maçı kaçırırım, sonunda, diye düşündü. Fakat yine de, evet öyle, cevabını verdi. O mitralyozlu kahve değirmenini ne zaman satın alıyor? Pahalı mı?

Gelecek haftaya alacağım demişti. Şimdiden seviniyorum buna. Motosikleti alınca beni tavuk ve güvercin sergilerine götürecektir, hep. Mitralyozlu değirmen demen, doğru değil. Zira bizim oğlan, satılan motosikletlerin en sessizini seçtiğini söylüyor. Phon'la, ya da buna benzer bir şeyle kıyaslanıyormuş.

Aman yarabbim, diye düşündü. Nasıl da dünyasından habersiz yaşamakta, bu adam. Çevresinde duyulmayan kalmadı ama, hiç kimse söylememiş ona. İlle de

ve en ucuzu çıkıyor, diye. Bir iki ölüden, ya da birkaç yaralıdan ne olurmuş. Önemli olan, bol bol ve ucuz ucuz kömür. Kömürler, önemli olanı. Hep böyleydi, bu, böyle de kaldı. Bizler birşey değiştiremeyiz. O çeteyle bir ilgilim kalmadığına memnunum.

Haugk, havada süzülen bir çift akbabaya baktı ve: ne güzel, dedi. Birkaç gündür onlara bakıyorum. Havalarda evlenme teklifi yapmak pek ilginç olmalı.

Brinkhoff, Uwe'nin oynamasının henüz kesinleşmediğini gazete yazıyor, diye düşündü.. eski bir sakatlığı iyice geçmemiş de.

İhtiyar, yahu sen ne demiştin! diye haykırdı birden. Doğuda beşinci bölme mi? Beşinci taban mı? Fakat fakat benim oğlan orada çalışıyor. Ne oldu? Gerçeği söyle, olduğu gibi!

Oğlu parlak bir sol açıktı. Bilgili ellere düşseydi, belki de millî lige geçirdi! Kendi isteğimle şu görevi yüklenmeseydim, şimdi televizyon seyredecektim.

İşçi temsilcisi, göçükte sekiz kişi kaldı, dedi, ağır ağır ve akbabaların havada süzülüşüne ilgiyle bakarak, Haugk'a duyurmadan; iki dış açık gibiler, diye konuştu ağzının içinde.

Evet, sekiz kişi kaldı göçüte. Beşini hemen çıkardık, fakat üçü kurtulamadı. Bilirsin bu işleri.

İhtiyar Haugk, piposunu yaktı. Piponun ağzında tütün yoktu ama, birbiri arkasına bir çok kibrit çaktı. Ayaklarının ucunda öyle çok kibrit çöpü yığıldı ki, Mikado oyununda yere atılmış küçük küçük tahta parçalarını hatırlattılar. Haugk, aşağıya, Brinkhoff'un geldiği yola baktı, yine.

Üçü kurtulamadı, demek? Üç kişi dedin, değil mi? Ne diye üç kişi? Demek, bundan ötürü benim oğlan hâlâ gelemedi! Bu yüzden! Evet, demek böyle!

Suluk tıkayan bir sessizlikten sonra güldü ihtiyarcık, yılın en gülünç şakasını dinlemişcesine.

Demek, böyle, Fritz? Demindenberi bunu söylemek istiyordun bana! Ben sersem de, Niggemeier'den güvercin satın alacaksın, sandıydım. Oysa, hepsini satmıştı.

Akbabalar hâlâ sâzülüyordu, havada. Fakat ihtiyar Haugk, ayaklarının ucunda yığılmış kibrit çöplerin ayırmıyordu, bakışlarını, Evet, evet, dedi yine? Son nenschein her zaman çürüktü, galeta gibiydi.

Şimdi kavradı mı acaba? Oyun da başlamak üzere. Acaba maçta oynayacak mı, Uwe?

Üçü kurtulamadı, demiştin. Fakat ne diye üç kişi. Neden iki değil.. ya da bir değil. Hattâ hiç kimse ölme!

Birden, neden hiç kimse değil, diye haykırdı. Neden? Ne diye? Söyle, Fritz! Neden? Bir insanın bir ton kömürde daha değerli olduğunu bir türlü kavramıyorlar da, ondan. Heey, be! Böyle değil mi? Böyle değil mi?

Aman yarabbim, ihtiyar ne de haklı, diye düşündü. Ne çok haklı. Fakat elden ne gelir buna karşı? İş mi durdurmalı.

çıktı erir mi diye, meslektaşlarının maskeleşmiş yüzlerine bakmıştı. Fakat yedi kişinin yüzünde, eski yıllarda çoğu yapıldığı gibi kur'aya baş vurulmayıp da birisi çıktı diye, rahatlık belirmişti.

Brinkhoff, korkak herifler diye içinden geçirdi, önemli bir şey olmayınca çeneleri düşer, fakat söz söylemek gerekince hemen kuyruklarını altlarına kıstırırlar. Boş ver, istekli olduk bir kerre. Fakat bugün öğleden sonra televizyonda futbol maçını ne olursa olsun kaçırmamalıyım.

Brinkhoff'un ziyaretine gideceği Haugk ailesi, şehir dışındaki mahallelerden birinde oturuyordu. Akciğeri kömür tozundan bozulduğu için on yıl önce sakata çıkmış olan baba Haugk, evinin ön bahçesinde çalışmaktaydı. Brinkhoff, ihtiyar Haugk'un tırmığı arada bir bırakıp doğrulduğunu ve elini gözlerine siper edip aşağılara, yola baktığını farketti; geldiği yola bakmaktaydı.

İşçi temsilcisi, bahçe kapısında durdu:

Günaydın, Wilhelm! Bu kadar çok çalışma, yarına da iş kalsın!

Bugün hava güzel. Fakat yavaş yavaş zamanı da. Brinkhoff bunu ağır ağır ve ilgisiz söyledi.

Hey Allahım, ihtiyarın iş yolunda, diye içinden geçirdi, kendi başına buyruk. Dilediğini yapar, canının çekmediğini yapmaz. Fakat futbol maçını ne yapıp yapıp kaçırmamalı.

Haugk, oo, sen misin, dedi. Senin de günün aydın olsun. Evet, otlar büyüyorlar da büyüyorlar. Her gün biraz bahçede çalışmak gerekiyor, çiçekleri otlardan kurtarmak için.

Brinkhoff, futbol maçını ne yapıp yapıp kaçı-

ŞİİR

*Akar Tezgâh başında Alnından şıp şıp terler
Bir ayda aldığına dudak buker güllerler
Evdeki çoluk çocuk ekmek yemek isterler
Soruyorum sizlere bu düzene ne derler.*

*Tezgâhta çalışan sen, adaya giden kimler
Kirada oturan sen, kirayı alan kimler
Bakkala borçlu sensin, sefayı süren kimler
Soruyorum sizlere bu düzene ne derler*

*Fabrikalar kurulum boşta kalan gene sen
Eski evler kıyılıp hanlar bitiyor yerden
Dikili ağacı yok işçi mehmedin neden
Soruyorum sizlere bu düzene ne derler*

*Sen çalış fabrikada amma adaya da git
Mehmet kendi evini birleşerek kendin dik
Muthaç olma kimseye başında olsun dimdik
İşte böyle düzeni istemişti Atatürk.*

*Eyüp
Hüseyin Akduman*

benim söylemem gerekiyor. Bu işi gönüllü olarak üzerine de aldım. Acaba Uwe oynayacak mı bugünkü maçta?

İhtiyar Haugk, birden, bizim buralarda ne arıyorsun, diye sordu. Güvercin satın almağa mı geldin?

Brinkhoff, saatine baktı. Böyle giderse futbol maçını kaçıracağım, sonunda.

İhtiyar Haugk, izinli misin, diye sordu.

Hayır, Wilhelm, iznimi Martta kullandım. Benim küçük evi şöyle bir elden geçirmem gerektiydi. Ben de iznimi kullandım, bu yüzden.

Öyle, Fritz. Böylece hiç değil kendi işine bakabilirsin. Eskiden ben de hep böyle yapardım. Şimdi vaktim var, hem de pek çok..

Brinkhoff, evet diye içinden geçirdi, fakat sakat olmalı.

Böylesine uzun ve güzelim günlerde neler neler yapılmaz ki! Artık ne koşmak var, ne didinmek. Daha hızlı, daha daha hızlı falan da yok. Sakın yorulduğum sanmayın, cümlesi de yok. Ne var ki, şimdi de hapı yutmusuz, ciğerler sana ayak uyduramıyor. Sis bastırınca bir korkuya kapılıyorum, nefesimi tıkayacak, diye. Emeklilik parası da fazla bir şey değil. Fakat elden ne gelir! Bu işler böyle!

Brinkhoff, bizler işçiyiz, dedi, bütün suç iteleyenlerde değil, diye içinden geçirdi, buna katlananlar da suçlu. Şehirlerarası maçı kaçırmam, inşallah.

Niggemeier bütün güvercinliğini satıyor, şehrin merkezine taşınacak. Biliyorsun, karısı amcasının evine mirasa kondu; oraya taşınacaklar. Fakat orada güvercin beslemek yasak. Ucuz ucuz güvercin satın alabilirsin. İyi uçucuları var, bir çok ödül kazandılar Niggemeier camgöz de değildir.

Brinkhoff, güvercinlerine ne fiyat istiyor, diye sordu. Gevezeleşme devam edersem, futbol maçını kaçıracağım, sonunda.

İstersen onunla bir konuşayım. Ya da, hemen oraya gidelim. Bizden bir kaç ev ötede oturuyor. Yani, vaktin varsa ve istersen!

Brinkhoff, acele acele, hayır, Wilhelm, dedi, böyle bir ziyaret daha yapmam gerekiyor.. olanları sen de duymuşsundur!

Aman yarabbi yoksa bir şey mi oldu maden ocağında?

İhtiyar Haugk, Brinkhoff'u aşağıdan yukarı bir süzdü.

Brinkhoff, aman yarabbim, diye içinden geçirdi, oğlunun ölenler arasında olduğunu çevrede yüzlerce kişi biliyor da, bunun bir seyden haberi yok. Komşuları da pek yüreksizmiş, biri çıkıp ihtiyara söylememiş, Uwe takımında oynayacak mı, acaba?

Evet Wilhelm, Sonnenschein tabakasında, doğu tarafında, beşinci bölmede. Sen oraları bilirsin, kendi zamanından.

Ne? Sonnenschein mi? Doğuda beşinci bölme mi? Evet evet, Sonnenschein hep çürüktü. Benim zamanımda da. Haftada bir göçük olurdu. Lânetlenmiş gibiydi. Öylesine sağlam yapılırdı da, yine çökerdi. Bu uğursuz yeri bir türlü kapatmadılar, kömürün en iyisi

Haugk, eve baktı; karısı çıkmış, bahçe kapısında duran erkekleri görmezlikten gelerek, aşağı yola bakıyordu. Yolda, ilk sabah postasının madencileri acele acele hatta bazıları koşar adımla yürüyordu.

Brinkhoff, hepsi de vaktinde televizyonun başında olacak, diye içinden geçirdi.

Fakat Fritz, karıma nasıl söyleyeceğim bunu ben? Nasıl söylesem? Nasıl?

İhtiyar, umutsuzlukla hep bunu soruyordu.

Ne dedin, Wilhelm? Ne dedindi?

Geldiğine çok teşekkür, Fritz. Fakat ben karıma nasıl söyleyeceğim, bunu? Nasıl söylesem?

Brinkhoff, ben giderim ona, dedi.

Çıldırıldım mı ben? Hey Allahım, nerden de aklıma geldi! İhtiyar bütün yakınlarına benim haber vermemi ister, belki de! Oyun da başladı şimdi.

İhtiyar Haugk, bir makas aldı ve insan boyu bir hezaren çiçeği fidanına yaklaştı.

Brinkhoff, kadının eve girmesini bekledi ve hemen arkasından koştu.

Koridorda, kızarmış balık kokuyordu. Kadının tavaları ve kapları oraya buraya koyup kaldırdığı duyuluyordu. İşçi temsilcisi ağır ağır soluk alıyordu. Sonunda, küçük bir çocuk gibi, söyleyim mi, söyleyemiyim mi, diye ceket düğmelerini saydı. Sonra, oda kapısını hızla açtı. Kocasını, ya da oğlu yerine yabancı bir adamı karşısında gören kadın, biraz şaşaladı.

Buyrun! Kocamı mı istiyorsunuz? Bahçede. Fakat az önce konuşmadınız mı, kendisiyle?

Şimdi söylemeli, hemen söylemeliyim, çabuk olup bitsin, diye düşündü. Çabuk, çok çabuk söylemeli.

Fakat konuşmadı. Kadına yaklaşmak istediği halde, eşikten öteye bir adım atamadı. Elinde tuttuğu şapkasını evirip çeviriyordu. Şapkasını çevirip duruyordu.

İşçi temsilcisi Brinkhoff, kadının gözlerinin git-tikçe büyüdüğünü, kadının bir sandalyeye oturduğünü gördü. Kadın, hayır hayır, diye haykırdı. Hayır hayır hayır. Doğru değil, bu.

Brinkhoff arkasını dönüp dışarıya çıktı, koşarsına. İhtiyar mavi hezaren çiçeğinden uzun bir sap koparıp, Brinkhoff'a: «Baldızım gelir, nerdeyse dedi. Çoktan gelmiş olmalıydı, ya. Çiçekleri ve küreği alacak. Kürk mantosu var da, bir küreği yok.»

Brinkhoff, koşup uzaklaşırken, eve girebilirdin artık, diye seslendi.

Evet, Fritz... Ne de sevimli bir sevgilisi vardı, oğlumun.. Öyle de.

Akbabalar gözden kaybolmuştu.

İşçi temsilcisi Brinkhoff, yola vardığında terden sırsıklamdı, gömleği tenine yapışmıştı. Kaşlarına kadar ter içindeydi. Brinkhoff, yokuşu ayaklarını sürükleyerek indi. Yolda kimseler yoktu. Mahalle bomboştu. Mahallenin ve yolun bitiği yerde, kenardaki tozlu otlara oturup yüzünü kuruladı.

Hey Allahım, bu dünyada ne biçim insanlar var! Televizyonun karşısına geçip de topa nasıl bakabiliyorlar sersem sersem? Bakıp bakıp da sesleri kısılcaya kadar nasıl bağırabiliyorlar?.. Bense!